Esitys LiV:n kuulemisessa 12.3.2021/Hannu Nieminen

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät valiokunnan jäsenet,

Kuten lausunnossamme todetaan, kaikki saatavilla oleva tutkimustieto näyttää osoittavan, että lakimuutoksella ei ole merkittävää vaikutusta kaupallisen median toimintaedellytysten parantamiselle.

Pääongelmaa suomalaiselle medialle ei muodosta Yleisradio ja sen tekstimuotoiset palvelut, vaan Facebook, Google ja muut suuret globaalit sosiaalisen median yritykset.

Sen sijaan että lakimuutos parantaisi suomalaisen kaupallisen median toimintaolosuhteita, se johtaa Yleisradion palvelujen supistumiseen ja kansalaisten heikentyneeseen tiedonsaantiin. Tämä todetaan myös lakiesityksen perusteluissa.

Vaarana on, että näin syntyvän tilan täyttävät erilaiset ilmaiset sosiaalisen median ja vaihtoehtoisen median palvelut, joita rahoitetaan mainosten lisäksi myös muista, demokratialle vastakkaisista lähteistä.

Ajankohtainen esimerkki tällaisesta väärän tiedon, fake newsien ja vaihtoehtoisisten totuuksien levityksestä koskee koronavirusta ja sitä vastaan taistelua. Viime aikoina tämä on koskenut erityisesti rokotevastaisuuden lietsomista, kuten monissa Euroopan Parlamentin ja komission dokumenteissa ja raporteissa todetaan.

Kysymys siitä, miten demokratiassa parhaiten torjutaan erilaista disinformaatiota, on keskeisesti esillä muun muassa komission joulukuussa julkistamassa digitaalisia sisältöjä ja digitaalisia palveluja koskevassa direktiiviehdotuksessa eli Digital Services Act –paketissa. Tähän Eduskuntakin joutuu ottamaan kantaa myöhemmin tänä vuonna.

Koska kysymys Yleisradion tehtävistä liittyy kiinteästi mediarakenteen suurempaan kansainväliseen murrokseen, esitämme lausunnossamme, että käsillä olevaa lain

muutosesitystä ei nyt annettaisi eduskunnan hyväksyttäväksi. Ehdotamme sen sijaan, että Yleisradion tehtävien uudelleen määrittely annettaisiin parlamentaarisen työryhmän tehtäväksi. Tämä vastaisi myös nykyisen hallitusohjelman tavoitteita, mihin Jockum Hilden puheenvuorossaan jo viittasi. Tämä mainitaan mahdollisuutena myös lakiesityksen perusteluissa, sivulla 14.

Ellei tätä kuitenkaan pidetä mahdollisena, ehdotamme vaihtoehtoisesti, että Ylen tehtävänantoa laajennettaisiin lisäämällä tekstimuotoinen journalistinen verkkosisältö sen 7 §:ssä nimettyihin tehtäviin.

Samalla tekstisisällöt määriteltäisiin merkittäväksi uudeksi palveluksi, joka alistettaisiin yleisradiolain 6 a §:n mukaiseen ennakkoarviointiin.

Tämän mukaisesti ehdotamme, että Yleisradiolain 7 §:n ensimmäinen momentti kuuluu seuraavasti:

”Yhtiön tehtävänä on tuoda monipuolinen ja kattava julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Näitä ja muita julkisen palvelun sisältöpalveluja, mukaan lukien tekstimuotoiset uutis- ja ajankohtaissisällöt, tulee tarjota yleisissä viestintäverkoissa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti.”

Jos näin tehtäisiin, asia tulisi saattaa yleisradiolain 6 a §:n mukaisesti ennakkoarviointimenettelyn kohteeksi. Sen mukaisesti tulisi myös suoritettavaksi EU:n edellyttämä riippumattoman ulkopuolisen tahon toteuttama uuden palvelun markkinavaikutuksen arviointi.

Kiitokset huomiostanne. Vastaamme mieluusti kysymyksiin.